

Na osnovu člana 19. stav 2. Zakona o veterinarstvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/00), federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donosi

**PRAVILNIK  
O VETERINARSKO – ZDRAVSTVENIM USLOVIMA ZA OBJEKTE KOJI  
PROIZVODE HRANU ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA**

**I - OPĆE ODREDBE**

Član 1.

Ovim Pravilnikom propisuju se veterinarsko-zdravstveni uslovi za objekte za klanje životinja, rasijecanje i obradu mesa, preradu mesa, proizvodnju i preradu mlijeka, jaja, meda i ostalih proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi putem javne potrošnje; hlađenje, zamrzavanje i/ili uskladištenje navedenih proizvoda, prodaja, odnosno promet tih proizvoda, sadržaj prijave i postupak registracije i odobravanja objekata; najveći dopušteni obim prerade hrane na mjestu nastanka i način i uslovi za njenu isporuku krajnjem potrošaču ili drugoj maloprodaji koji direktno opskrbljuje krajnjeg potrošača u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija BiH).

Član 2.

Izrazi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeća značenja:

1. **maloprodaja** je prodaja koja je definisana članom 3. tačka 8. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04),
2. **primarna hrana** je proizvod od primarne proizvodnje hrane u oblasti stočarstva, lova i ribolova;
3. **prerada hrane** na mjestu porijekla su svi postupci dalje obrade, prerade i dorade primarne hrane na mjestu njihove proizvodnje i prerada mesa, koji zadovoljava uslove iz člana 21. ovog Pravilnika;
4. **specifični rizični materijal** (u daljem tekstu: SRM) su tkiva specificirana u Prilogu V Pravilnika kojim se utvrđuju mjere za sprječavanje, kontrolu i iskorjenjivanje transmisivnih spongioformnih encefalopatija ("Službeni glasnik BiH", broj 25/11).

**II - VETERINARSKO-ZDRAVSTVENI USLOVI**

Član 3.

Veterinarsko-zdravstveni uslovi za objekte iz člana 1. ovog Pravilnika propisani su odredbama:

- Pravilnika o higijeni hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 4/13) - (u daljem tekstu: Pravilnik o higijeni hrane);
- Pravilnika o higijeni hrane životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 103/12) - (u daljem tekstu: Pravilnik o higijeni hrane životinjskog porijekla);
- Pravilnik o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu sa odredbama propisa o hrani i hrani za životinje, te propisa o zdravlju i dobrobiti životinja ("Službeni glasnik BiH", broj 05/13) - (u daljem tekstu: Pravilnik o službenim kontrolama);
- Pravilnik o organizaciji službenih kontrola proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi ("Službeni glasnik BiH", broj 103/12) - (u daljem tekstu: Pravilnik o organizaciji službenih kontrola proizvoda životinjskog porijekla).

**III - REGISTRACIJA OBJEKATA**

Član 4.

(Registracija objekata)

- (1) Za registraciju objekata iz člana 1. ovog Pravilnika odgovorno lice u objektu (u daljem tekstu: nosilac djelatnosti) mora podnijeti zahtjev na Obrascu broj 1. koji se nalazi u prilogu ovog Pravilnika i čini njegov sastavni dio (navedeni obrazac nalazi se na službenoj web stranici Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo): <http://www.fmpvs.gov.ba>). Zahtjev se podnosi kantonalnom ministarstvu nadležnom za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: kantonalno ministarstvo) u pisanom obliku najmanje 15 dana prije početka stavljanja hrane na tržište.
- (2) Na osnovu zahtjeva iz stava (1) ovog člana, kantonalno ministarstvo upisuje objekat u Registar odobrenih i registrovanih objekata u skladu sa Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 70/12). Potvrdu o upisu u registar kantonalno ministarstvo je dužno dostaviti nosiocu djelatnosti i Federalnom ministarstvu. Potvrda o upisu u registar - Obrazac broj 3. se nalazi u prilogu ovog Pravilnika i čini njegov sastavni dio.
- (3) Svaku promjenu podataka vezano za djelatnost u objektu, nosilac djelatnosti mora prijaviti kantonalnom ministarstvu u kojem je objekat registrovan i Federalnom ministarstvu u roku od 8 (osam) dana od dana nastanka promjene.

## **"Službene novine FBiH", broj: 22/13**

- (4) Federalno ministarstvo će najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu evidenciju registrovanih objekata dostaviti Uredu za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured).

### Član 5.

#### (Objekti)

- (1) Registracija je u skladu sa odredbama ovog Pravilniku obavezna za:
- objekte u primarnoj proizvodnji hrane;
  - objekte koji se bave maloprodajom hrane;
  - objekte u kojima se obavlja djelatnost skladištenja hrane, za koju nisu propisani temperaturni uslovi za skladištenja (konzerve, mlijeko u prahu, i sl.);
  - prijevozna sredstva kojima se prevozi hrana.
- (2) Iznimno od stava (1) ovog člana, registracija nije obavezna za objekte iz člana 6. stav (1) tač. a) i d) ovog Pravilnika, koji isporučuju male količine primarnih prehrambenih proizvoda direktno krajnjem potrošaču na mjestu proizvodnje.

### Član 6.

#### (Objekti za primarnu proizvodnju hrane)

- (1) Objekti u primarnoj proizvodnji hrane su:
- objekti za proizvodnju sirovog mlijeka, konzumnih jaja, pčelinjih proizvoda i ribe (farme, pčelinjaci, ribogojilišta, itd.. )
  - sabirališta mlijeka, u kojima se skladišti mlijeko s namjerom predaje mlijeka organizatoru otkupa mlijeka;
  - sabirališta ubijene divljači;
  - ostali objekti, koje se bave primarnom proizvodnjom hrane, koji nisu obuhvaćeni tač. a) i c) ovog stava.
- (2) Objekti iz stava (1) ovog člana moraju ispunjavati uslove propisane Pravilnikom o higijeni hrane i sve posebne zahtjeve propisane za svaku vrstu hrane Pravilnikom o higijeni hrane životinjskog porijekla.
- (3) Objekti iz stava (1) tačka c) ovog člana mogu opskrbljivati krajnjeg potrošača ili drugi objekt maloprodaje koji direktno opskrbljuje krajnjeg potrošača, malim količinama ubijene divljači ili mesom divljači.
- (4) Male količine primarnih prehrambenih proizvoda navedene u st. (3) i (4) ovog člana, uslovi koje ti objekti moraju ispunjavati navedeni su u Poglavlju V ovog Pravilnika.

### Član 7.

#### (Objekti koji se bave maloprodajom hrane)

- (1) Objekti koji se bave maloprodajom hrane su:
- trgovine, koje isporučuju svježe neupakovano meso, svježu ribu ili druge vodene organizme koji nisu upakovani (mesnice i ribarnice), direktno krajnjem potrošaču;
  - objekti koji prodaju hranu, prerađenu na mjestu nastanka (farme, pčelinjaci, ribogojilišta, itd.)
- (2) Objekti iz stava (1) ovog člana moraju ispunjavati uslove propisane Pravilnikom o higijeni hrane i sve posebne zahtjeve propisane za svaku vrstu hrane Pravilnikom o higijeni hrane životinjskog porijekla.
- (3) Objekti iz stava (1) tačka b) ovog člana mogu isporučivati hranu direktno na mjestu porijekla (farma, pčelinjak, ribogojilište, itd.), na tržnicama i drugim maloprodajnim objektima. Maksimalna količina i uslovi za prerađenu hranu na mjestu porijekla propisani su Poglavljem VI. ovog Pravilnika.

## **IV - ODOBRAVANJE OBJEKATA**

### Član 8.

#### (Odobrovanje objekta)

- (1) U skladu sa članom 31. stav (2) Pravilnika o službenim kontrolama postupanja, postupak procesa odobravanja objekta započinje podnošenjem zahtjeva, koji nosilac djelatnosti podnosi Federalnom ministarstvu za izvozne objekte, a za ostale objekte nadležnom kantonalnom ministarstvu, na Obrascu broj 2. koji se nalazi u prilogu ovog Pravilnika i čini njegov sastavni dio.
- (2) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana mora biti priložen tlocrt objekta s ucrtanom opremom i tehnološkim putevima proizvodnje.
- (3) Prije donošenja rješenja o odobrenju obavezno se provodi pregled objekta od strane stručne komisije koju imenuje federalni ministar za izvozne objekte, a za ostale objekte ministar nadležnog kantonalnog ministarstva, i kojeg čine službeni veterinari.
- (4) Rješenje o odobrenju ili uslovnom odobrenju objekta donosi nadležni ministar na osnovu nalaza stručne komisije i objekat se upisuje u Registar odobrenih objekata u skladu sa Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u Federaciji BiH.

## **"Službene novine FBiH", broj: 22/13**

- (5) Rješenje iz stava (4) ovog člana mora sadržavati:
- lično ime ili naziv tvrtke i adresu nosioca djelatnosti u poslovanju s hranom;
  - naziv i adresu odobrenog objekta;
  - veterinarski kontrolni broj;
  - djelatnosti za koje je odobren.
- (6) Svaku promjenu podataka vezano za djelatnost u objektu, nosilac djelatnosti mora prijaviti nadležnom ministarstvu u kojem je objekat registrovan u roku od 8 (osam) dana od dana nastanka promjene.
- (7) U slučaju da se u objektu privremeno ne izvode jedna ili više odobrenih djelatnosti i ako je to razdoblje duže od šest mjeseci, nosilac djelatnosti dužan je najmanje 15 dana prije namjeravanog ponovnog obavljanja djelatnosti o tome obavijestiti nadležno ministarstvo. Prije ponovnog početka obavljanja odobrenih djelatnosti koje su bile privremeno obustavljene, stručna komisija nadležnog ministarstva je dužna izvršiti pregled objekta, kojim se potvrđuje ispunjavanje propisanih uslova te na osnovu nalaza stručne komisije nadležni ministar donosi rješenje o odobrenju ili uslovnom odobrenju za obavljanje te djelatnosti.

### Član 9.

#### (Pregled objekta)

- (1) Pregled objekta u postupku odobravanja uključuje:
- utvrđivanje ispunjavanja uslova u pogledu infrastrukture i opreme u objektu;
  - utvrđivanje prikladnosti sistema unutrašnjih kontrola u odnosu na tehnološke postupke koji će se provoditi u objektu.
- (2) Za utvrđivanje prikladnosti sistema unutrašnjih kontrola, nosilac djelatnosti je dužan priložiti dokumentaciju koja sadrži najmanje:
- program čišćenja i dezinfekcije objekta i provođenja lične higijene djelatnika;
  - program zaštite od štetnika;
  - program nadzora vode u objektu;
  - dokaze o zdravlju djelatnika u skladu sa propisima koji uređuju zdravstvene uslove za lica koja rade u proizvodnji i prometu hrane i dolaze u dodir s hranom;
  - program obuke djelatnika;
  - program utvrđivanja usaglašenosti s mikrobiološkim i drugim propisanim kriterijima;
  - program postupaka unutrašnjih kontrola po sistemu ili načelima utvrđivanja kritičnih tačaka u procesu proizvodnje (HACCP) u skladu sa članom 6. Pravilnika o higijeni hrane;
  - program utvrđivanja sljedivosti sirovina i prehrambenih proizvoda;
  - program rukovanja nusproizvodima životinjskog porijekla (u daljem tekstu: NŽP), uključujući i rukovanje SRM, koje objekt prihvata ili u njemu nastaju.
- (3) Programi iz stava (2) ovog člana moraju sadržavati opise i postupke, učestalost izvođenja i korektivne mjere u slučaju utvrđivanja bilo kakvih neusaglašenosti u procesu proizvodnje.
- (4) Umjesto dokumentacije ili dijela dokumentacije iz stava (2) ovog člana, nosilac djelatnosti u poslovanju s hranom može uspostaviti sistem unutrašnjih kontrola na osnovu smjernica dobre higijenske prakse u skladu sa članom 9. Pravilnika o higijeni hrane koje su primjerene za vrstu djelatnosti u poslovanju s hranom.

### Član 10.

#### (Objekti)

Odobrenje u skladu sa odredbama ovog Pravilnika obavezno je za:

- objekte koji obavljaju djelatnosti navedene u Prilogu III Pravilnika o higijeni hrane životinjskog porijekla, osim objekata koji se bave tim djelatnostima u maloprodaji;
- objekte iz člana 7. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika, ako s više od 25% proizvodnje prehrambenih proizvoda koji su predmet njihovog poslovanja, opskrbljuju druge maloprodajne objekte koji direktno opskrbljuju krajnjeg potrošača; c) objekte iz člana 7. stav (1) tačka b) ovog Pravilnika, ako godišnja proizvodnja hrane prelazi količine propisane Poglavljem VI. ovog Pravilnika, ili ako s više od 25% proizvodnje hrane koja je predmet njihovog poslovanja, opskrbljuju druge maloprodajne objekte koji direktno opskrbljuju krajnjeg potrošača. Ograničenja iz ove tačke ne primjenjuju se na proizvođače meda i ostalih pčelinjih proizvoda.

### Član 11.

#### (Popis objekata)

- (1) Popis svih objekata koji su odobreni na osnovu odredaba ovog Pravilnika u Federaciji BiH, Federalno ministarstvo dostavlja Uredu i objavljuje na službenoj web stranici.
- (2) Federalno ministarstvo će o svakom izdatom odobrenju ili svakoj promjeni odobrenja pismeno obavijestiti Ured u roku od 8 (osam) dostavljajući kopiju rješenja.

**Član 12.**

(Suspendzija i trajno oduzimanje odobrenja)

- (1) U slučajevima kada veterinarski inspektor objektu u razdoblju od 12 mjeseci tri puta izrekne mjeru privremene obustave rada ili zatvaranje svih ili dijelova poduzeća na odgovarajući vremenski period, ministar nadležnog ministarstva donosi rješenje o privremenoj suspendziji odobrenja za taj objekt na razdoblje od mjesec dana.
- (2) Objektu, kojem je odobrenje suspendzirano u skladu sa stavom (1) ovog člana tri puta u razdoblju od 24 mjeseca, nadležni ministar trajno oduzima odobrenje.
- (3) O suspendziji i oduzimanju odobrenja Federalno ministarstvo obavještava Ured koji objekt privremeno ili trajno briše iz evidencije odobrenih objekata u Bosni i Hercegovini.
- (4) U slučaju iz stava (2) ovog člana, objekt može ponovo podnijeti zahtjev za odobrenje nakon isteka tri mjeseca od pravosnažnosti rješenja o oduzimanju odobrenja.

**Član 13.**

(Evidencija objekata)

- (1) Federalno ministarstvo vodi Jedinstveni registar registrovanih i odobrenih objekata za proizvodnju hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje na teritoriju Federacije BiH.
- (2) Jedinstveni registar iz stava (1) ovog člana sadrži slijedeće podatke:
  - ime firme ili lično ime te sjedište ili adresu
  - naziv i adresu objekta
  - ID/porezni broj
  - matični broj firme ili jedinstveni matični broj građana
  - vrstu djelatnosti/ odobrene djelatnosti
  - veterinarski kontrolni broj/evidencijski broj.

**V - USLOVI KOJE MORAJU ISPUNJAVATI OBJEKTI KOJI ISPORUČUJU KRAJNJEM POTROŠAČU NA MJESTU PROIZVODNJE MANJE KOLIČINE HRANE**

**1. Objekti koji proizvode sirovo mlijeko, konzumna jaja, pčelinje proizvode i ribu (farme, pčelinjaci, ribogojilišta, itd.)**

**Član 14.**

(Sirovo mlijeko)

- (1) Manja količina sirovog mlijeka namijenjena za direktnu opskrbu krajnjeg potrošača na mjestu proizvodnje ne smije prelaziti 10.000 litara sirovog mlijeka godišnje ili najviše 30 litara dnevno.
- (2) Sirovo mlijeko iz stava (1) ovog člana mora potjecati od životinja koje:
  - ne pokazuju nikakve simptome zaraznih bolesti koje se prenose putem mlijeka na ljude;
  - su dobrog općeg zdravstvenog stanja i ne pokazuje nikakve znakove bolesti, čija posljedica bi mogla dovesti do kontaminacije mlijeka, odnosno ne boluju od bilo koje infekcije genitalnog trakta s iscjerkom, nemaju enteritis s proljevom i temperaturom, ili od vidne upale vimena;
  - nemaju nikakvih povreda vimena koje bi mogle utjecati na mlijeko;
  - nisu liječene zabranjenim materijama ili veterinarsko-medicinskim proizvodima i nisu u karenci;
  - su slobodne od bruceloze, tuberkuloze i leukoze.
- (3) Uslovi za prostor i opremu su:
  - oprema za mužu i prostorije u kojima se mlijeko skladišti, obrađuje ili rashlađuje moraju biti smještene i izgrađene tako da se ograniči rizik od kontaminacije mlijeka, putem zraka, tla, vode, hrane, stajskog gnoja, lijekova za upotrebu u veterinarskoj medicini, fitofarmaceutskih sredstava i biocida;
  - površina opreme koja dolazi u dodir s mlijekom (posude, spremnici, cisterne itd., namijenjene za prikupljanje i transport mlijeka) treba biti jednostavna za čišćenje i kada je potrebno dezinfikovana i mora se prikladno održavati;
  - barem jednom dnevno, treba posude koje se koriste za prijevoz sirovog mlijeka, očistiti i dezinfikovati;
  - mlijeko, koje se u roku od dva sata od mužnje ne preda krajnjem potrošaču, mora se ohladiti na 6-8° C.
- (4) Lica koja obavljaju mužnju moraju voditi računa o ličnoj higijeni.

**Član 15.**

(Konzumna jaja)

- (1) Manja količina jaja, namijenjena isporuci neposredno krajnjem potrošaču na mjestu proizvodnje ne smije prelaziti 70.000 jaja godišnje ili najviše 200 jaja dnevno.
- (2) Konzumna jaja iz stava (1) ovog člana moraju ispunjavati slijedeće uslove:

- da je jato nesilica dobrog općeg zdravstvenog stanja i ne pokazuje nikakve znakove zaraznih bolesti, koje se mogu preko jaja prenijeti na ljude;
- da nesilice nisu tretirane zabranjenim materijama ili veterinarsko-medicinskim proizvodima i nisu u karenji;
- da se konzumna jaja, do momenta stavljanja na tržište, čuvaju u čistim, suhim i hladnim prostorijama, zaštićena od direktnog sunčevog svjetla i ulaska štetčina;
- da se konzumna jaja stavljaju na tržište najkasnije u roku od 21 dan nakon nesenja.

**Član 16.**

(Pčelinji proizvodi)

- (1) Pčelinji proizvodi su med, med u saću, matična mliječ, polen i propolis.
- (2) Manja količina pčelinjih proizvoda, namijenjena isporuci direktno krajnjem potrošaču na mjestu proizvodnje, predstavlja ukupnu količinu pčelinjih proizvoda isporučenu direktno krajnjem potrošaču na mjestu proizvodnje.
- (3) Pčelinji proizvodi opisani u stavu (1) ovog člana moraju ispunjavati slijedeće uslove:
  - da su pčelinja društva dobrog općeg zdravstvenog stanja i ne pokazuju znakove zaraznih bolesti koje se mogu prenijeti pčelinjim proizvodima na ljude;
  - da pčelinja društva nisu tretirana zabranjenim materijama ili veterinarsko-medicinskim proizvodima i nisu u karenji;
  - da se pčelinji proizvodi, koji se stavljaju na tržište, čuvaju u čistim, suhim i hladnim prostorijama, zaštićeni od direktnog sunčevog svjetla i ulaska štetčina;
  - za pakovanje pčelinjih proizvoda može se koristiti samo ambalaža koja zadovoljava higijenske uslove za tu vrstu hrane.

**Član 17.**

(Riba)

- (1) Manja količina ribe uzgojene na ribogojilištu i namijenjene za opskrbu direktno krajnjem potrošaču na mjestu proizvodnje je 3000 kg godišnje.
- (2) Za ribu uzgojenu u skladu sa stavom (1) ovog člana moraju biti ispunjeni slijedeći uslovi:
  - da su ribe dobrog općeg zdravstvenog stanja;
  - da ribe nisu tretirane zabranjenim materijama ili veterinarsko-medicinskim proizvodima i nisu u karenji;
  - da sva oprema i posude koje dolaze u dodir s ulovljenom ribom moraju biti čiste i dobro održavane;
  - potrebno je osigurati prostor za evisceraciju i uklanjanje krljušti, ako se ti postupci izvode;
  - ako se ribe ne isporučuju krajnjem potrošaču neposredno nakon izlova treba osigurati njihovo skladištenje na temperaturi topljenja leda, koji mora biti napravljen od pitke ili čiste vode ili u odgovarajućim hladnjacima.

**2. Sabirališta odstrijeljene divljači**

**Član 18.**

(Manja količina odstrijeljene divljači)

- (1) Manjom količinom odstrijeljene divljači i mesa divljači smatra se sabiralište odstrijeljene divljači koje krajnjem potrošaču ili objektu za maloprodaju koji direktno opskrbljuje krajnje potrošače, isporučiti najviše 20% planiranog godišnjeg ulova divljači iz prirode, utvrđenog za svaku pojedinačnu lovačku organizaciju.
- (2) Lovačke organizacije su dužne do 1. maja tekuće godine nadležnom kantonalnom ministarstvu dostaviti podatke o godišnjem planu izlova divljači iz prirode (broj i vrstu divljači).

**Član 19.**

(Uslovi za sabirališta)

- (1) Sabiralište iz člana 18. ovog Pravilnika mora osigurati da:
  - a) kvalifikovano lice pregleda trup i pripadajuće unutrašnje organe na način propisan u Prilogu III, Odjeljak IV, Poglavlje I. Pravilnika o higijeni hrane;
  - b) se sa trupova divljači, u slučaju opskrbe objekta za maloprodaju koji neposredno opskrbljuje krajnje potrošače, prije isporuke skine koža. U tu svrhu, pored uslova iz dijela A Priloga I. Pravilnika o higijeni hrane, moraju biti ispunjeni slijedeći uslovi:
    - posjedovati prostor ili odvojeno mjesto za skidanje kože divljači;
    - oprema za skidanje kože mora biti u visećem položaju;
    - posjedovati umivaonik s toplom i hladnom vodom te sterilizator ručnog pribora;



## **"Službene novine FBiH", broj: 22/13**

- imati odvojen prostor za skladištenje oguljenih trupova od onih s kojih nije skinuta koža, ako se takvo skladištenje u sabiralištu odstrijeljene divljači provodi;
- da se veterinarski pregledi trupova odstrijeljene divljači vrše u skladu sa Pravilnikom o organizaciji službenih kontrola;
- da se trupovi divljači rasjecaju na maksimalno šest osnovnih dijelova;
- da se trupovi ili meso divljih svinja i drugih primljivih vrsta divljači, namijenjenih opskrbi krajnjih potrošača ili objekta za maloprodaju koji direktno opskrbljuje krajnje potrošače, pregledaju na trihinelu u skladu sa Pravilnikom o načinu obavljanja pretrage na prisutnost Trichinella u mesu ("Službeni glasnik BiH", br. 56/11 i 4/13),

c) da se vodi evidencija isporučenih trupova ili mesa divljači, koja mora sadržavati najmanje slijedeće podatke: lično ime krajnjeg potrošača ili naziv tvrtke maloprodajnog objekta, datum isporuke i količinu.

(2) Izjavu kvalifikovanog lica o provedenom pregledu iz stava (1) tačka a) ovog člana, krajnji potrošač ili objekt maloprodaje mora čuvati najmanje dvije godine od dana izdavanja.

### **3. Ostali objekti za primarnu proizvodnju hrane**

#### **Član 20.**

(Količina i uslovi)

- (1) Manja količina primarne hrane u objektima za primarnu proizvodnju hrane, koji nisu obuhvaćeni članom 6. stav (1) tač. a) i c) ovog Pravilnika, a koja je namijenjena isporuci direktno krajnjem potrošaču neposredno na mjestu proizvodnje, ne smije prelaziti 25% od ukupne proizvodnje te vrste hrane u objektu.
- (2) Za primarnu hranu iz stava (1) ovog člana mora se osigurati:
  - da se pri njenoj proizvodnji provode sve propisane mjere, koje utječu na ljudsko zdravlje i na zdravlje i dobrobit životinja, uključujući i sve programe za praćenje i kontrolu zoonoza i uzročnika zoonoza;
  - da je primarna hrana zaštićena od kontaminacije putem zraka, tla, vode, stajskog gnoja, lijekova za upotrebu u veterinarskoj medicini, fitofarmaceutskih sredstava i biocida, tokom skladištenja, rukovanja i zbrinjavanja otpada;
  - održavanje čistoće svih objekata, uređaja, opreme i pribora koji se koriste u primarnoj proizvodnji i s njom povezanim radnim postupcima.

### **VI - DOPUŠTENA MAKSIMALNA KOLIČINA I USLOVI ZA OBRADU HRANE NA MJESTU PORIJEKLA (FARME, PČELINJACI, RIBOGOJILIŠTA ITD.)**

#### **Član 21.**

(Sirovine)

- (1) Primarna hrana iz člana 7. stav (1) tačka b) ovog Pravilnika mora u potpunosti biti proizvedena na mjestu porijekla (farme, pčelinjaci, ribogojilišta, itd.).
- (2) Za obradu hrane na mjestu njenog porijekla može se koristiti samo meso dobijeno od životinja, koje su držane od strane nosilaca djelatnosti od rođenja ili najmanje tri mjeseca prije klanja, a perad, kunići, te janjad, kozlići i prasad težine do 20 kg žive vage, od rođenja ili najmanje jedan mjesec prije klanja. Pri preradi mesa može se dokupiti meso od životinja koje nisu držane na mjestu porijekla, ali samo u količinama koje su potrebne zbog posebnih tehnoloških zahtjeva za proizvodnju pojedinih vrsta mesnih proizvoda. (3) Papkari i kopitari čije je meso namijenjeno za direktnu prodaju krajnjem potrošaču ili za obradu na mjestu porijekla moraju biti zaklani u odobrenom objektu za klanje ove vrste životinja.

#### **Član 22.**

(Vrsta i obim aktivnosti)

- (1) Vrste djelatnosti i najveća dopuštena količina:

<b>Aktivnost</b>	<b>Najveća dopuštena količina</b>
klanje kunića ili peradi	77 uslovnih grla/godišnje
rasijecanje i prerada mesa papkara kopitara i uzgojene divljači	52 uslovna grla /godišnje,
količina mlijeka za proizvodnju mliječnih proizvoda:	600 litara/dnevno
prerada ribe	15.000 kg/godišnje

- (2) Pri određivanju veličine uslovnog grla koriste se slijedeći koeficijenti za svaku vrstu životinja:

**"Službene novine FBiH", broj: 22/13**

<b>Vrsta životinja</b>	<b>Koeficijent/životinja</b>
Goveda, kopitari	1,00 uslovno grlo
Telad i ždrebad	0,30 uslovno grlo
Svinje do 110 kg, ovce i koze	0,25 uslovno grlo
Svinje preko 110 kg, plemenite ovce i koza te velika divljač	0,40 uslovno grlo
Janjad, jarad i prasad - odojci do 20 kg žive vage	0,06 uslovno grlo
Kunići svih kategorija	0,014 uslovno grlo
Perad svih kategorija	0,014 uslovno grlo

**Član 23.**

(Zaštita životinja pri klanju)

Za provođenje djelatnosti klanja kunića i peradi mora se osigurati omamljivanje životinja prije klanja u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu životinja prilikom klanja.

**Član 24.**

(Označavanje hrane)

- (1) Hrana proizvedena na mjestu porijekla, osim hrane, koju gostima nudi turistička farma treba biti zavisno o vrsti hrane, označena slijedećim podacima:
- naziv proizvoda ili naziv vrste hrane (vrsta životinja);
  - informacije o proizvođaču (ime i prezime ili naziv nosioca djelatnosti);
  - datum proizvodnje ili klanja;
  - način skladištenja, gdje je to potrebno;
  - način pripreme, gdje je to potrebno;
  - mogući sadržaj aditiva;
  - rok trajanja kod lako kvarljive hrane s riječima "upotrijebiti do";
  - "sirovo mlijeko" ili "napravljeno od sirovog mlijeka" za sirovo mlijeko ili mliječne proizvoda izrađene od sirovog mlijeka.
- (2) Oznaka se mora staviti na hranu ili neposredno do hrane na koju se odnosi, na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, mora biti jasno vidljiva, nedvosmislena, čitljiva i neizbrisiva, te ne smije biti prekrivena drugim tekstualnim ili grafičkim sadržajem.
- (3) Odredbe st. (1) i (2) ovog člana primjenjuju se za označavanje primarne hrane namijenjene isporuci krajnjim potrošačima ili drugim maloprodajnim objektima.

**Član 25.**

(Nusproizvodi životinjskog porijekla i SRM)

- (1) S nusproizvodima životinjskog porijekla i SRM koji nastaju prilikom proizvodnje hrane na mjestu porijekla, nosilac djelatnosti mora postupati u skladu sa Odlukom o nusproizvodima životinjskog porijekla koji nisu namijenjeni ishrani ljudi ("Službeni glasnik BiH", broj 19/11).
- (2) Nosioci djelatnosti moraju čuvati potvrde o svim isporučenim nusproizvodima životinjskog porijekla najmanje dvije godine i na zahtjev veterinarskog inspektora predložiti ih na uvid. Na potvrdu mora biti navedeno lično ime, količina i datum isporuke nusproizvoda životinjskog porijekla.

**VII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

**Član 26.**

- (1) Objekti koji su odobreni za proizvodnju ili preradu hrane u skladu sa propisima koji su uređivali ovu oblast, a prije stupanja na snagu ovog Pravilnika, zadržavaju dobiveni veterinarski kontrolni broj.
- (2) Nosioci djelatnosti registrovani prije stupanja na snagu ovog Pravilnika u Jedinostveni registar kao nosioci dopunskih djelatnosti na farmi u području hrane životinjskog porijekla, prerađivači sirovog mlijeka, nosioci djelatnosti sabiranja odstrijeljene divljači, držaoci kokoši nesilica, koji drže više od 350 kokoši nesilica, pčelari, uzgajivači i sakupljači školjki, smatraće se da su registrovani po ovom Pravilniku.
- (3) Zahtjev za registraciju po ovom Pravilniku ne trebaju podnositi nosioci djelatnosti kojima je u toku postupak za upis u registre i evidencije iz stava (2) ovog člana.
- (4) Postojeći nosioci djelatnosti koji u trenutku stupanja na snagu ovog Pravilnika nisu upisani u registre i evidencije iz stava (2) ovog člana, niti im je u toku postupak upisa, moraju biti u skladu sa ovim Pravilnikom registrovani ili odobreni, za što su obavezni podnijeti zahtjev za registraciju ili odobrenje objekta najkasnije do 30. juna 2013. godine.

**Član 27.**

Ovaj Pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".